

Timsirin n umesqdis wiss sin

Almud: Tumzabt

Aswir wis sin

Massa: SAID Miria

Yunyu 2024

1. Isem

Isem di tumzabt am wenni n teqbaylit, d awal i d-yeqqaren bunadem (arğaz, imekređ, ...), ayersiw (ufrič, afunas), tayawsa (taklut, takmamt), adeg (Gurara, Tayerdayt), tikti (talwit, lehna).

1.1. Tawsit

Lac lxilaf jar teqbaylit d tumzabt, batta di cra n yiwalen n tumzabt yuđa umagrad.

1.1.1. Amalay

Mennaw n yiwalen imalayen beddan s teyri “a, i, u”, cra si-sen beddan s tergalt.

MZB	QBL
atbir	<i>itbir</i>
asli	<i>isli</i>
iyef	<i>ixef</i>
itri	<i>itri</i>
ul	<i>ul</i>
urey	<i>ddheb</i>

Batta: (maca)

laz	<i>laz (beddan s tergalt)</i>
fad	<i>fad</i>
baba	<i>baba</i>

✓ Cra n yiwalen yuđa-yasen umagrad.

MZB	QBL
fus	<i>afus</i>
dar	<i>ađar</i>

1.1.2. Unti

Iwalen untiyen beddan s “t”. Iwalen n timmarewt yer-sen talya iman-nsen.

MZB	QBL
tazeqqa	<i>taxxamt</i>
tisent	<i>lmeļ</i>

Batta:

weltma	<i>weltma</i>
xalti	<i>xalti</i>

- ✓ Cra n yiwalen yuđa-yasen umagrad.

tyaziđt	<i>tayaziđt</i>
txatemt	<i>taxatemt</i>

- ✓ Iređalen untiyen n tumzabt ttilin s talya “--t” mani di teqbaylit ttilin ddima s “--a”.

MZB	QBL
lyabet	<i>lyaba</i>
lqewwet	<i>lqewwa</i>
şehhet	<i>şehha</i>

1.2. Amđan

Isget n tumzabt an wenni n teqbaylit batta mxalafen di yiwalen ibeddan s tergalt, deđ di yiwalen n teqbaylit ul yer-sen asget, mani tumzabt yer asget s “id”. Isegtn n yiređalen si taerabt, di tumzabt ttilin s “id”; taqbaylit, d isegtn n taerabt i tsexdam.

Tumzabt	SGT	Taqbaylit
laz	id laz	<i>laz</i>
fad	id fad	<i>fad</i>
cra	id cra	<i>kra</i>
baba	id baba	<i>ibabaten</i>

1.2.1. Asget s “n”

Tumzabt		Taqbaylit	
abidi	ibidiyen	<i>abidi / ibidiyen</i>	
ičen	ičniwen	<i>iken/akniw /ikniwen</i>	
tabzimt	tibzimin	<i>tabzimt / tibzimin</i>	
tackart	tickarin	<i>tacekkart /ticekkarin</i>	
tačna	tačniwin	<i>takna / takniwin</i>	
tabeğna	tibeğniwin	<i>aqerruy / iqerray</i>	

1.2.2. Asget s temlellit

Tumzabt		Taqbaylit	
Abernus	ibernas	<i>aberbus</i>	<i>ibernas/ibrenyas</i>
ajdiđ	ijudađ	<i>agdiđ</i>	<i>igdađ</i>
amlazu	imluza	<i>amlazu</i>	<i>imluza</i>
tamlazut	timluza	<i>tamlazut</i>	<i>timluza</i>

1.2.3. Asget s temlellit d “n”

Tumzabt		Taqbaylit	
icemğ	icemğan	<i>akli</i>	<i>iklan</i>
ağenna	iğenwan	<i>igenni</i>	<i>igenwan</i>
ul	ulawen	<i>ul</i>	<i>ulawen</i>

✓ Di usget, ideggel-d umagrad yuđan di wasuf.

Tumzabt		Taqbaylit	
war	iwaren	<i>izem</i>	<i>izmawen</i>
fus	ifasen	<i>afus</i>	<i>ifasen</i>

1.3. Addad amaruz

Asiley n umaruz n tumzabt d wenni n teqbaylit d iggen, lac lxilaf jar ticrađ n waddad amaruz n tumzabt d wenni n teqbaylit.